

А. О. Собакарь

О. В. Бочковий

ВІДОКРЕМЛЕННЯ НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ (ГЕНДЕРНО-ОБУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО) ЯК ОКРЕМОГО ВИДУ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

На підставі аналізу чинного законодавства та статистичних показників вивчено доцільність відокремлення насильства за ознакою статі як окремого виду адміністративного правопорушення. Досліджено, що домашнє насильство і насильство за ознакою статі це різні поняття, у яких різний склад правопорушень, що зумовлює необхідність внесення до Кодексу України про адміністративні правопорушення окремої статті, яка б передбачала настання юридичної відповідальності за насильницькі дії проти особи за ознакою статі. Запропоновано внести зміни до статті 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення у частині відокремлення насильства за ознакою статі як окремого виду правопорушення та доповнити його статтею 173-5 «Насильство за ознакою статі».

Ключові слова: *насильство, домашнє насильство, побутове насильство, гендерне насильство, насильство за ознакою статі, адміністративне правопорушення, відповідальність.*

Постановка проблеми. Одним із порушень законних прав, інтересів та свобод людини і громадянина, що останнім часом викликає занепокоєння з боку суспільства і держави, є вчинення насильства за ознакою статі та домашнього насильства. Це деструктивно впливає на існуючий лад суспільних правовідносин загалом та на окремі родини безпосередньо, що переважно є місцем виявлення фактів вчинення насильства, підриваючи стабільне функціонування останніх як «основного осередку суспільства».

Проблема диференціації соціальних відмінностей, зумовлених біологічною статтю, – одна з дискусійних та складних у системі наукових знань про людину. Складність цієї проблеми полягає у необхідності застосування комплексного підходу, використання даних не тільки різних галузей юридичної науки, а також психології, медицини, фізіології, соціології, культурології тощо. Водночас питання відмінностей у поведінці та особливо злочинних насильницьких дій, що обумовлені статтю, вимагають свого власного обґрунтування.

Довгий час ми жили в однозначній ментальності, основою якої був пріоритет держави та її інтересів, що дуже специфічно

позначилося на формуванні системи наукових поглядів на проблему поведінки людини, зокрема з урахуванням статевих відмінностей. На сьогоднішній день наукова методологія, «очищена» від ідеологічних артефактів, дає змогу науковому співтовариству використовувати об'єктивні, сутнісні аспекти для пояснення поведінки людини, співвідношення її природності (у тому числі й статі) та соціального середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність дослідження випадків насильства за ознакою статі та домашнього насильства хоча і виникло давно, проте не кожен міг вільно говорити про це. На сьогодні ж існує достатня кількість наукової літератури, яка розповсюджується між суспільством. Тому висвітлення цієї проблеми неодноразово зустрічається у працях таких науковців, як В. О. Малишев, Ю. М. Антонян, Ю. П. Битяк, Я. Й. Гілінський, М. А. Бондаренко, В. І. Ветров, Е. В. Валькова, В. В. Галуцько, А. О. Голая, І. П. Голосніченко, Л. Л. Гоголева, Л. В. Дорош, О. С. Доценко, Г. К. Ісмуханова, О. В. Лисова, О. В. Ковальова, Р. А. Калюжний, В. К. Колпаков, В. І. Олефір, Т. В. Сидоренков, П. С. Матишевський, В. М. Смітєнко, С. С. Овчарук, Г. О. Пономаренко, О. В. Тюріна,

Л. О. Фещенко, Н. Б. Шамрук, М. Г. Щитова, В. К. Шкарупа та ін.

Отже, актуальність дослідження визначається відсутністю достатньої кількості наукових праць, спеціально призначених висвітленню проблеми співвідношення категорій насильства за ознакою статі та домашнього насильства в Україні на загальних рівнях.

Метою статті є з'ясування співвідношення та здійснення характеристики особливостей насильства за ознакою статі та домашнього насильства в Україні, визначення їхніх спільних та відмінних рис, а також створення певних рекомендацій щодо подальшого запобігання та адміністративно-правової протидії виникненню випадків домашнього насильства взагалі та насильства за ознакою статі в Україні зокрема.

Виклад основного матеріалу. Гендерне насильство (насильство за ознакою статі) – глобальна проблема сучасного нестабільного світу. Ця проблема, на жаль, не має меж, не залежить від віку, класу, соціального стану, етнічної належності, країни проживання тощо.

Нечутливість суспільства до проблеми гендерного насильства пов'язана з тим, що, по-перше, сучасна культура розглядає гендерне насильство лише як психологічну проблему, ігноруючи гендерну проблематику; по-друге, державна соціальна політика практично не займається вирішенням цієї проблеми. У контексті соціальних відносин гендерне насильство найчастіше розглядається як застосування чоловіками примусового впливу, жорстокого поводження щодо осіб жіночої статі. Внаслідок цього гендерне насильство необхідно розглядати як феномен соціокультурного простору, що функціонує у сучасній культурі.

Означений вид насильства є соціальним феноменом, складним, багатоаспектним у своїй структурі, що сформувався задовго до цивілізованого суспільства. У масовій свідомості «гендерне насильство» частіше зводиться до стереотипу як суто фізичної наруги чоловіка над жінкою, але це вузький, односторонній підхід. Насправді «гендерне насильство» в будь-якому суспільстві та за будь-якого державного ладу – категорія соціокультурна, насамперед за своїми спонукальними мотивами та наслідками. Маючи універсальний характер, воно існує у різноманітних формах практично у всіх сферах життя: політичній, економічній, духовній та сімейно-побутовій.

Поняття «гендерне насильство» у міждисциплінарних дослідженнях слід відмежувати від інших аналогічних понять: «домашнє насильство», «побутове насильство», «сімейне насильство», «подружнє насильство», «насильство щодо жінок» та ін.

Найближчим до визначення поняття «гендерне насильство» є визначення поняття «насильство щодо жінок», яке міститься в Декларації про викорінення насильства щодо жінок, прийнятій ООН у 1993 році. Декларація визначає «насильство щодо жінок» як дії, що включають будь-який акт насильства, вчинений на підставі статевої ознаки, яка завдає або може завдати фізичної, статевої чи психологічної шкоди або страждання жінкам, а також загрози вчинення таких актів, примус або довільне позбавлення волі, чи то у суспільному, чи особистому житті [1].

Правове визначення цього поняття є найбільш всеосяжним, проте не відображає усі необхідні його характеристики в межах соціокультурного підходу. Крім того, користуючись мовою юриспруденції, є можливість зупинитися лише на найбільш жорстких формах прояву гендерного насильства (злочини щодо жінок, девіантні поведінки стосовно осіб протилежної статі, сексуальні домагання тощо).

Поняття «подружнє насильство» виражає прояв насильства стосовно осіб протилежної статі, які безпосередньо перебувають у шлюбі, разом з тим у цьому випадку не оцінюється насильство щодо осіб, які проживають в одній сім'ї (наприклад, дітей, батьків, сестер та інших членів сім'ї). До того ж під час визначення цього поняття не враховуються факти насильства стосовно осіб протилежної статі, які не перебувають у сімейних відносинах [2].

Спорідненим до терміна «подружнє насильство» є визначення «сімейне насильство», яке за суб'єктами впливу розглядає вже більшу кількість осіб, що знаходяться у сімейних відносинах. В обох випадках об'єктом насильства можуть виступати не тільки особи жіночої статі, а й чоловіки. Опрацювання цих понять неможливе без звернення до сучасних проблем сім'ї та шлюбу в цілому.

Поняття «побутове насильство» характеризується ще ширшим колом об'єктів та суб'єктів, залучених до актів примусу та агресії. Це поняття поєднує усі форми насильства, що виникають у повсякденному

житті на рівні міжособистісних відносин, тобто лише на рівні побуту. Водночас обсяг цього поняття не містить проявів «вищих» форм насильства, наприклад, дискримінацію за ознакою статі, інформаційне гендерне насильство та ін.

Опрацювання та систематизація зазначених понять з урахуванням їх соціокультурної та юридичної складових дають можливість виділити термін «гендерне насильство (насильство за ознакою статі)» як окремий елемент деліктологічного забезпечення прав, інтересів та свобод людини і громадянина.

Необхідність забезпечення попередження насильства за ознакою статі визнається насамперед міжнародними документами, які є чинними на сьогодні і в Україні: Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 р. № 217 А (III); Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 року, ратифікована Президіумом Верховної Ради СРСР 19.12.1980 р.; Факультативний протокол до Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок, ратифікований Законом України від 05.06.2003 р. № 946-IV; Конвенція про права дитини 1989 року, ратифікована Постановою Верховної Ради України від 27.02.1991 р. № 789-ХІІ; Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами 1949 року, приєднання Української РСР із застереженнями до ст. 22 від 15.11.1954 р.; Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, ратифікований Законом України від 04.02.2004 р. № 1433-IV; Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії, ратифікований Законом України від 03.04.2003 р. № 716-IV; Декларація про викорінення насильства проти жінок, проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 20.12.1993 р. № 48/104; Декларація про захист жінок та дітей в надзвичайних ситуаціях та в період збройних конфліктів, проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 14.12.1974 р. № 3318.

Загальна декларація прав людини від

10.12.1948 р. підтверджує принцип недопущення дискримінації і проголошує, що всі люди народжуються вільними та рівними у своїй гідності та правах і що кожна людина повинна мати всі права й усі свободи, проголошені в ній, без будь-якої різниці, в тому числі щодо статі. Поняття дискримінації за ознакою статі дає й Закон України від 08.09.2005 р. «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», під яким пропонується розуміти ситуацію, за якої особа та/або група осіб за ознаками статі, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами або привілеями в будь-якій формі, встановленій Законом України від 06.09.2012 р. № 5207-VI «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли такі обмеження або привілеї мають правомірну об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Згідно зі ст. 24 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та ст. 29 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» особи, винні в порушенні вимог законодавства про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, а також кривдник, який порушив вимоги спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству, несуть цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність згідно із законом [3, 4].

Відповідно до чинного законодавства домашнє насильство – діяння (дія або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються у сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [4].

Набрання чинності законодавством щодо протидії домашньому насильству доповнило відповідну статистику окремими показниками, що дало можливість відстежувати динаміку вказаних фактів для оцінки ефективності попереджувальної діяльності та внесення

А. О. Собакарь, О. В. Бочковий. Відокремлення насильства за ознакою статі (гендерно-обумовлене насильство) як окремого виду адміністративного правопорушення

необхідних коректив. Підтвердженням тому є й Указ Президента України від 21.09.2020 р. № 398/2020 «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства» [5].

Зокрема, відповідно до статистики Офісу Генерального прокурора України за 2018 рік виявлено 1440 осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, при цьому тільки за 10 місяців 2021 року таких правопорушень вчинено 3316 особами, що більше на 230 % (рис. 1) [6].

Разом з тим чинне законодавство передбачає дефініцію терміна «насильство за ознакою статі» – діяння, спрямовані проти осіб через їхню стать, або поширені у суспільстві звичаї чи традиції [стереотипні уявлення про соціальні функції (становище та обов'язки тощо) жінок і чоловіків], або діяння, що

стосуються переважно осіб певної статі чи зачіпають їх непропорційно, які завдають фізичної, сексуальної, психологічної або економічної шкоди чи страждань, включаючи погрози таких дій, у публічному або приватному житті [3].

Важливість виокремлення насильства за ознакою статі підтверджується й статистичними даними. Зокрема, у 2018 році з 1440 осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, тільки 148 (10%) були жінками. Водночас частина жінок, які вчинили правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, з року в рік зменшується зі значним зростанням самої кількості таких правопорушень. Так, у 2019 році менше 8 % осіб, які вчинили правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, були жінками, а у 2020 та за 10 місяців 2021 року їх кількість складала менше 6 % (рис. 2) [6].

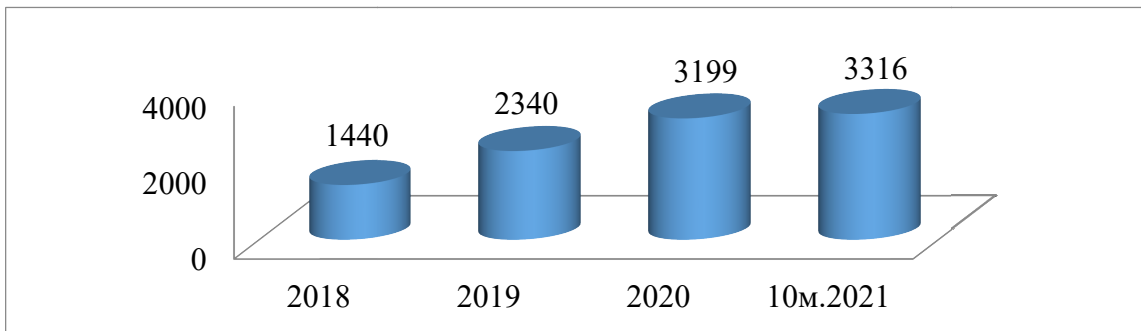

Рисунок 1 – Діаграма кількості осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством

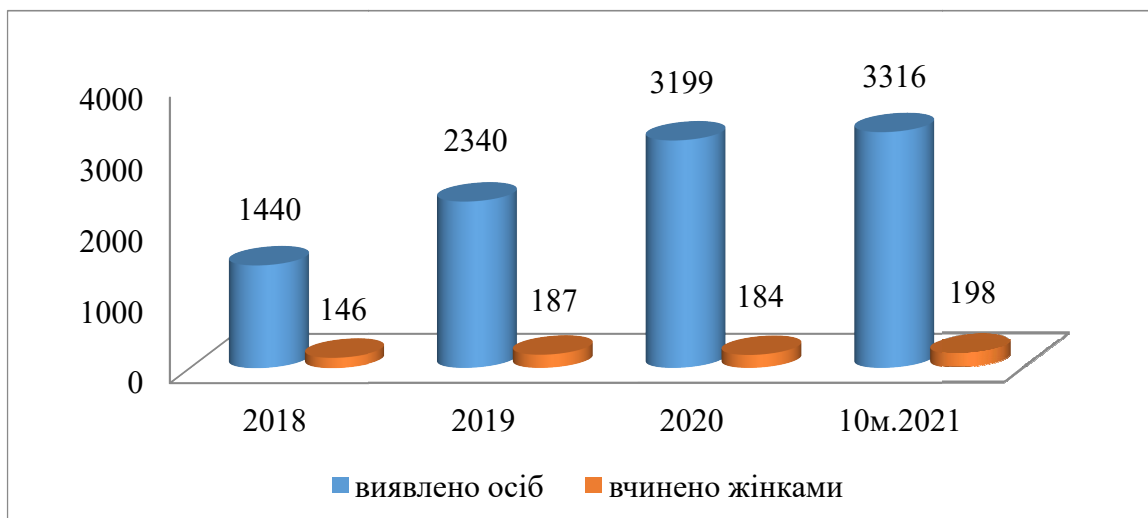

Рисунок 2 – Діаграма співвідношення чоловіків та жінок серед осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством

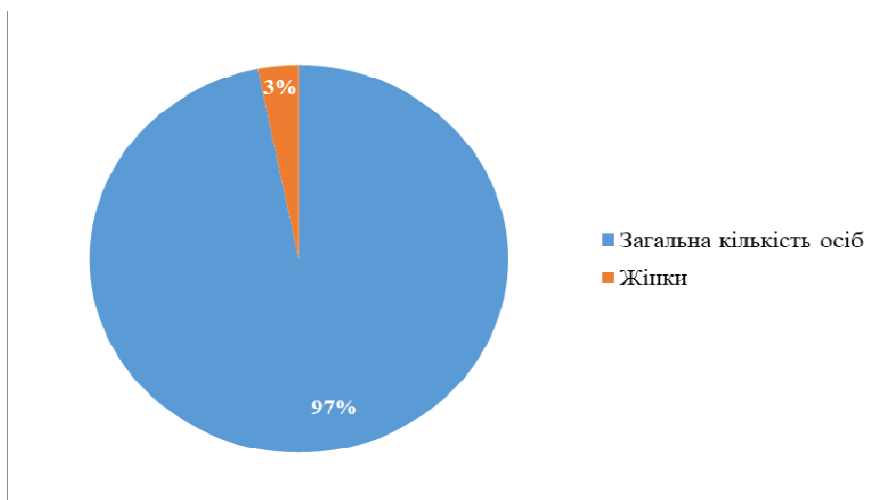

Рисунок 3 – Діаграма співвідношення чоловіків та жінок серед осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, передбачене ст. 126-1 КК України

До того ж за 2020 рік, коли набрала чинності ст. 126-1 «Домашнє насильство» Кримінального кодексу України, з 1638 осіб, які вчинили зазначене кримінальне правопорушення, тільки 53 (3,2 %) жінки (рис. 3) [6]. Інакше кажучи, у більшості випадків правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, вчиняються чоловіками і відносно жінок.

З урахуванням зазначеного вище доцільно розглянути можливість внесення змін до ст.173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення [8] у частині відокремлення насильства за ознакою статі як окремого виду правопорушення.

Аналіз чинного законодавства довів, що за вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання термінового заборонного припису особою, стосовно якої він винесений, або неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про місце свого тимчасового перебування у разі винесення такого припису настає адміністративна відповідальність, передбачена ст. 173-2 КУпАП України.

Об'єктом такого адміністративного проступку є суспільні відносини у сфері захисту прав громадян. Об'єктивна сторона правопорушення виражається в умисному вчиненні будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого. Суб'єктом такого правопорушення є фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку. Суб'єктивна сторона правопорушення визначається ставленням до наслідків і характеризується наявністю вини у формі умислу.

За вчинення насильства за ознакою статі передбачена адміністративна відповідальність також за ст. 173-2 КУпАП. Водночас об'єкти зазначених адміністративних проступків, суб'єкти та суб'єктивні сторони не відрізняються.

Що ж до об'єктивної сторони правопорушення, то вона, у разі вчинення насильства за ознакою статі, виражається в умисних діях, спрямованих проти осіб через їхню стать, або поширені в суспільстві звичаї чи традиції [стереотипні уявлення про соціальні функції (становище, обов'язки тощо) жінок і чоловіків], або діяння, що стосуються переважно осіб певної статі чи зачіпають їх непропорційно, які завдають фізичної, сексуальної,

психологічної або економічної шкоди чи страждань, включаючи погрози таких дій, у публічному або приватному житті.

Обидва явища є доволі схожими, мають як спільні, так і відмінні риси, що переконує у необхідності їх деліктологічного відмежування. Правильна ідентифікація таких протиправних діянь має значення для їх кваліфікації на практиці з метою виокремлення та застосування найбільш ефективних заходів юридичної відповідальності за їх вчинення.

Так, обов'язковими ознаками домашнього насильства є те, що: його завжди здійснюють за попереднім наміром, тобто умисно; діяння кривдника повинно бути протиправним, тобто суперечити законодавству України; дії унеможливають ефективний самозахист; дії порушують права і свободи особи; насильницькі дії завдають шкоду (фізичну, морально-психологічну, матеріальну) іншій особі; постраждалими від домашнього насильства можуть бути як члени сім'ї, так і інші особи, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання; систематичність (повторюваність) діяння (для кримінального провадження).

Крім того, ознаками насильства за ознакою статі є: наявність сторін – кривдник (правопорушник), потерпілий (жертва насильства); насильство завжди здійснюється за попередніми суб'єктивними переконаннями особи, тобто умисно, обмірковано й природно; дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є самоствердження, а фактично – заподіяння шкоди; дії кривдника порушують права і свободи людини.

Отже, ознаки домашнього насильства та насильства за ознакою статі мають певні спільні риси: спроба прояву переваги над іншою особою, до якої застосовується насильство; намір нашкодити, тобто кривдник навмисно завдає емоційного або фізичного болю потерпілому; погроза подальшої агресії, тобто кривдник і жертва розуміють, що це не перший і не останній випадок знущання. Водночас відокремлення вчинення насильства за ознакою статі в окремий склад адміністративного правопорушення узгоджується з напрямом реалізації державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, яка спрямована на утвердження гендерної рівності, недопущення дискримінації за ознакою статі, застосування позитивних дій, запобігання та протидію насильству за ознакою

статі, у тому числі всім проявам насильства стосовно жінок, забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень, забезпечення рівних можливостей жінкам і чоловікам щодо поєднання професійних та сімейних обов'язків, підтримку сім'ї, формування відповідального материнства і батьківства, виховання і пропаганду серед населення України культури гендерної рівності, поширення просвітницької діяльності у цій сфері, захист суспільства від інформації, спрямованої на дискримінацію за ознакою статі.

Водночас, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства, тобто стосуються приватного життя громадян.

Висновки

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що домашнє насильство і насильство за ознакою статі – це різні поняття, у яких різний склад правопорушень, що зумовлює необхідність внесення до Кодексу України про адміністративні правопорушення окремої статті, яка б передбачала настання юридичної відповідальності за насильницькі дії проти особи за ознакою статі. У зв'язку з цим автори статті пропонують доповнити КУпАП статтею такого змісту: **«Стаття 173-5. Насильство за ознакою статі.**

Вчинення насильства за ознакою статі, тобто умисне вчинення будь-яких діянь, що спрямовані проти осіб через їхню стать, або поширені в суспільстві звичаї чи традиції [стереотипні уявлення про соціальні функції (становище, обов'язки тощо) жінок і чоловіків], або діяння, що стосуються переважно осіб певної статі чи зачіпають їх непропорційно, які завдають фізичної, психологічної або економічної шкоди чи страждань, включаючи погрози таких дій, у публічному або приватному житті, – тягнуть за собою громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин або адміністративний арешт на строк від п'яти до п'ятнадцяти діб».

Проведений аналіз чинного законодавства та практики його реалізації щодо особливостей провадження у справах про адміністративні правопорушення, вчинені за ознакою статі в Україні, засвідчив, що це питання потребує

серйозної процесуальної модернізації, заповнення наявних прогалин, приведення процесуальних механізмів відповідно до вимог практики, а також надалі створення певних рекомендацій щодо запобігання та адміністративно-правової протидії виникненню випадків домашнього насильства взагалі та насильства за ознакою статі в Україні зокрема.

Перелік джерел посилання

1. Декларация об искоренении насилия в отношении женщин. Провозглашена резолюцией 48/104 Генеральной Ассамблеи от 20.12.1993 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_506#Text (дата обращения: 09.02.2022).

2. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М. І. Хавронюка. Київ : Ваіте, 2019. 288 с.

3. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (дата звернення: 09.02.2022).

4. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 09.02.2022).

5. Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства : Указ Президента України від 21.09.2020 р. № 398/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/2020#Text> (дата звернення: 09.02.2022).

6. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2018 та жовтень 2021 року. Офіс Генерального прокурора України. URL: <https://old.gp.gov.ua/ua/statinfo.html> (дата звернення: 09.02.2022).

7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 10.01.2002 р. № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 09.02.2022).

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984, додаток до № 51, Ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 09.02.2022).

Стаття надійшла до редакції 03.12.2021 р.

UDC 342.951:351.82

A. Sobakar, O. Bochkovi

SEPARATION OF GENDER-BASED VIOLENCE (GENDER-BASED VIOLENCE) AS A SEPARATE TYPE OF ADMINISTRATIVE OFFENSE

Based on the analysis of current legislation and statistical indicators, the expediency of separating gender-based violence as a separate type of offense has been studied.

The problem of differentiation of social differences due to biological sex is one of the most controversial and complex in the system of scientific knowledge about man. The complexity of this problem is the need to apply an integrated approach, the use of data not only from different branches of law, but also psychology, medicine, physiology, sociology, cultural studies and more. At the same time, the issues of differences in behavior and especially criminal acts of violence, due to the article, require their own justification.

The aim of the article is to correlate and characterize the main features of gender-based violence and domestic violence in Ukraine, identify common and distinctive features, create certain recommendations for further prevention and counteraction to cases of violence in general, including direct gender-based violence and domestic violence, violence in Ukraine.

The importance of distinguishing gender-based violence is also confirmed by statistics. In particular, in 2018, out of 1,440 people who committed criminal offenses related to domestic violence, only 148 (10 %) were women. At the same time, the share of women who have committed offenses related to domestic violence decreases from year to year with a significant increase in the number of such offenses. Thus, in

2019 less than 8 % of perpetrators of domestic violence were women, and in 2020 and 10 months of 2021 their number was less than 6 %.

The study showed that domestic violence and gender-based violence are different concepts and different types of offenses, which necessitates the introduction of a separate article in the Code of Administrative Offenses of Ukraine, which would provide for legal liability for violence against a person based on sex.

In this regard, we propose to supplement the Code of Administrative Offenses with the following article: Article 173-5. Gender-based violence.

Gender-based violence, ie intentionally committing any acts directed against persons because of their sex, or common customs or traditions in society [stereotypes about the social functions (position, responsibilities, etc.) of women and men], or acts affecting, or disproportionately, persons of a particular sex who cause physical, psychological or economic harm or suffering, including threats of such action, in public or private life, entail community service for forty to sixty hours or administrative arrest for five to fifteen days.

Keywords: *violence, domestic violence, gender violence, gender-based violence, administrative offenses, liability.*

Собакарь Андрій Олексійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0002-7618-0031>

Бочковий Олексій Васильович – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем превентивної діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

<https://orcid.org/0000-0001-7262-3416>